

GAMLI GLEÐIBOÐSKAPURIN Á NÝGGJAN, TÍÐARHÓSKANDI HÁTT

Bíbliumsetingin

Tað fyrsta, sum kom út av bíbliutýðingini hjá Jákup Dahl, vóru Sálmarir, sum komu samlaðir út 1921. Síðani komu partar av Gamla Testamenti út í heftum, so hvørt sum teir vóru lidnir. Tað var felagið Varðin, sum gav tey út. 8 heftir vóru íalt, og kostaði hvørt hefti 2 krónur. Tey komu í hesari raðfylgju:

1921: Sálmarir úr G.T.
1923: Matteus (J. H. Schröter hevði týtt Matteus í 1823)

1924: Markus
1926—27: Lukas

1926: Orðatøk Sálmons og Prædikarin úr G.T.

1928: Apostlasøgan og hini almennu brøvini úr N.T.

1930—31: Brøv Paulusar, Hebrearabrevið og Jóhannesar Opinbering.
1936: Jóhannesar Evangelíð (fyrst týtt av A. C. Evensen)

29. des. 1937 kom eitt lög-gildugt Nýggja Testamenti út. Tað var Det Danske Bibelselskab, sum stóð fyrri útágvuni.

At hetta hevur verið eitt slóðbrótandi arbeiði er eyðsæð. Føroyska málið hevur verið sera stívt og

orðatílfarið ikki stórt, so at Jákup Dahl í nógvum ferum hevur smíðað nýggj orð, og fór hann tá altíð aftur til oldnorrønt ella islendskt.

Bíbil málið hjá Jákup Dahl lá ikki nógv at dagligdagsmálinum, so hann kemur at standa sum skaparinn av einum serføroyskum bíbil máli. Av tí sama merktist tað heldur hátíðarligt.

Rasmus Rasmussen ummælti N.T. soleiðis: »Tað varð brátt eyðsýnt, at málið her bar av øllum tí, sum fyrr var komið út, og mong vóru tey, sum gleddu seg til at fáa alt N.T. á hesum kjarngóða føroyska máli.»

M. A. Jacobsen ummælti tað soleiðis: »Í einum málsligum lýtaleysum búna eru hansara bóka-verk komin — hesi bóka-verk, sum eru grundarlag-ið undir tí føroyska kirkjómálinum.»

Gudmund Bruun skrivandi: »Hvussu beint er umsett, tá ið samanborið verður við grikska textin? Sjáldsama beint. Summi skriftini havi eg lisið øll við teimum griksku orðunum liggjandi undir liðini, so at samanborið varð í heilum.

**JÁKUP DAHL, PRÓSTUR
TRÍÐJI PARTUR**

Í triðja og seinasta partinum av ritgerðini um Jákup Dahl eftir Jóhannes Eidesgaard verður sagt frá Bíbliumsetingini, lestrunum og teimum nógvu sálmunum og sangunum, sum próstur yrkti og umsetti. Brot úr ummælum geva eina mynd av, hvat menn við skili á bókmentum hildu um tað, Jákup Dahl festi á blað og gav út.

**Jákup Dahl var próstur í 26 ár.
Hann andaðist tann 5. juni 1944, á 66 ára føðingardegi sínum, og 8. juni fór hann til gravar úr Havnar kirkju.
Ritgerðin endar við brotum úr minningargreinum.**

Ofta tá ið eg havi lisið hina føroysku umsetingina við teimum donsku orðunum hangandi í oyrunum, havi eg hugsað: »Nei, hetta ber ikki til! Men tá ið eg so havi farið at kanna grundtextin, havi eg sæð, at til bar kortini, við hvønn hevði hin føroyska umsetingin fylgt einum og øðrum og beinari lesimáta, enn eg var vanur við. Og undrunarvert er tað, hvussu væl rámandi orð tíðum er funnið niður á, sum siga heilt tað, sum tey eigas. Viðari skrivaði Gudmund Bruun: »Tað, sum Jákup Dahl, próstur hevur viljað, hevur borið væl í lag hjá honum: at geva okkum skriftina á móðurmálinum og at gera tað so, at verkið mundi verða Gudi til heiður og æru.»

Simun av Skarði ummælti soleiðis: »Jákup Dahl próstur hevur bæði í røðum og ritum skapað ein málform, sum er bæði hóskandi og hátíðarligur til at bera Guðs orð fram, annaðhvørt tað so er í talu ella songi.

Tað er fyrst og fremst próstinum fyrri at takka, at vit í kirkjuligum viðurskiftum eru komin so frægt á leið, sum vit eru. Vit ynskja honum eydnuna til at halda fram við bíbliutýðingini.

Rikard Long skrivaði soleiðis um N. T.: »Hvussu torført tað má hava verið at umseta hetta verk til føroyskt, so ómýkt og ungt skriftmál, sum tað er, vita fá so væl sum tey, sum hava fingist við at føroyska útlendskt mál. Í skilligum orðum, samstundis í einum reinum,

magnfullum og vandnum máli verður hin halga skriftin givin føroyingum á móðurmálinum.»

Sum tað sæst á hesum ummælum hava menn verið nøgdir við umsetingina, og fólk ið tók ógvuliga væl ímóti henni eisini.

Við hesari týðing, ritualunum og Altarbókini var tað nú lagt haldgott grundarlag undir einari reint føroyskari guðstænastu.

Sama ár 1937 kom eisini ein onnur týðing av N.T. Tað var Victor Danielsen hjá Brøðrasamkomuni, sum umsett hevði. Hansara týðing liggur nærri talumálinum, og er hon tí kanska meira lættlesilig. Hesin maður, sum bert var læraralærdur, hevur gjørt eitt megnararbeiði innan føroyska bíbliutýðing, sálmaryrki og sálmatýðing og eigur alla rós uppiborna, hóast hann ikki merkti nógv til tað, tá hansara týðing av N.T. kom út og enn minni, tá hansara samlaða bíbliutýðing kom út í 1949. Av hesum stóðst rættligt stríð serliga í blaðskrivningini, men skal hetta ikki takast upp her. Men eitt er vist, og tað er, at hesin maður hevur verið ein av slóðbrótarunum fyrri einum føroyskum andaligum máli.

Jákup Dahl náddi tíverri ikki at umseta Biblíuna lidna, áðrenn hann doyði, og K. O. Videre prestur umsetti tað, ið eftir var av G.T. Hansara málsliga snið og Jákup Dahls eru sera lík, og man tað vera grundin til at Videre hevur verið biðin

um at umseta tað, ið restaði, og tað var sanniliga ikki heilt onki.

Øll Biblían varð góðkend 27. febr. 1961.

Tað sum merkiligt er við hesum týðningarmikla og grundleggjandi arbeiði hjá Jákup Dahl, tá vit sammeta tað við mangt

annað, sum fram er farið her, er, at tað er farið fram í frið og náðum. Eitt stillfært, ið ið og áhaldandi, væl umhugsað arbeiði av einum manni, ið hevði sett sær eitt høgt endamál og ikki læt seg vika av heimsins skrúli.

Bøkur, ið eru útkomnar, eftir J. Dahl

- 1908: Mállæra
- 1913: Thomas Tarnovius: Færøers Beskrivelse (handrit frá 17. öld)
- 1913: Jólalámar, morgun og kvøldsálmur (saman við S. av Skarði)
- 1921: Dáviðs sálmur (týðing)
- 1921: Halgisøgur I eftir Selmu Lagerlöf (týðing)
- 1922: Halgisøgur II eftir Selmu Lagerlöf (týðing)
- 1922: Luthers litla katekismus (týðing) (skúlabrúks)
- 1923: Matteus Evangelíð (týðing)
- 1924: Markus Evangelíð (týðing)
- 1924: Balslevis biblíusøgur (týðing) (til skúlabrúks)
- 1926: Orðatøk Sálmons (týðing) og Prædikarin (týðing)
- 1926—27: Lukas Evangelíð (týðing)
- 1927: Reis teg upp til lívs
- 1928: Apostlasøgan og hini almennu brøvini (týðing)
- 1928: Glottar (smáir lestrar)
- 1928: Jól og nýggjár
- 1928: Halgi Andin
- 1929: Í ódn og logn (sálmur og bønir)
- 1929: Ritualbókin (týðing)
- 1930—31: Brøv Paulusar, Hebrearabrevið, Jóhannesar Opinbering (týðing)
- 1934: Í lýsing (lestrarbók)
- 1935: Ávegis (andaktsbók)
- 1936: Jóhannesar Evangelíð (týðing)
- 1937: Nýggja Testamenti (týðing)
- 1939: Altarbókin (týðing)
- 1940: Í jólahalguni
- 1941: Sólarris
- 1942: Esops Dømi (smásøgur týddar úr fronskum og týskum)
- 1942: Krossstíggjur (fæstulestrar)
- 1943: Miillum æluni
- 1943: Meillon hildið verður heilagt (lestrarbók)
- 1944: Stavnhalð (ætlað Føroya ungdómi)
- 1948: Sólín og sóljan (yrkingar, sum Regin Dahl gav út).

— Jákup Dahl hevur samstarv við hinum norð-anfólkunum.

Tað er eitt megnarverk hann hevur úttit við penni í hond, og hann helt áfram til pennurin datt honum úr hondini, og óivað man mangt liggja eftir hann, sum ikki er útkomið. Kanska serliga av greinum, sangum o.t.

Eg fari nú at skriva nøkur av teimum ummælum, bøkur hansara fingi, tá ið tær komu út.

M. A. Jacobsen skrivaði soleiðis um »Balslevis biblíusøgur«: »Tað er væntandi — og vit mugu vóna, at so verður — at henda nýggja bókin, kemur inn um skúlagátt víða hvar i Føroyum. Bókin er sera væl úr hondum greidd, og eg ivist ikki í, at øll vilja lesa hesar biblíusøgur við

